

RESP. Attamen tota gens hebræa ejusmodi adventum Messiae prædixit, Prophetarum edocta oraculis: et gentes, dum venerat hic Messias, eum adoraverunt; Gentiles ergo et Judæi ceu metam et centrum suorum votorum eumdem respiciunt. Nec Salomon aut Prophetæ, nec Plato aut Socrates aut alius quis sapientissimus ac eloquentissimus persuadere gentibus unquam poterat aut fidem in Messiam, aut unius veri Dei cultum. Soli gratiæ Christi servata gentilium conversio, qua gentes turmatim ad Christi vexillum convolant, idolorum fana subvertunt, et Reges illarum seipsos Crucis subjungant. Nonne hic splendor summus est pro adventu Christi, ad quem cum cœcūtirent Judæi, et obdurarent corda sua; hanc quoque duritiem ac cœcitatem suam Judæis prædixerat sua Lex, æque ac adventum sui Messiae humilis ac mansueti. Et vero Prophetæ, que Christum exhibent pauperem, exhibent eum etiam dominatorem terre, ita ut ex tota nascendi, vivendi et moriendi ratione, quam ad Messie characterem spectare Deus voluit, velut ex nubeculis sol Divinitatis non obscure effulgeret.

Atque hic obtinet illud S. AUGUSTINI: « grande spectaculum (Christus crucifigendus) sed si spectet impietas, grande ludibrium: si pietas, grande mysterium: si spectet impietas, grande ignominiae documentum: si pietas, grande fidei munimentum. » Tract. in Joann. CXVII, §. 3.

Obj. III. PROPHETÆ et APOSTOLI homines erant, quales nos sumus: ecce plus illis tribuamus, quam mille aliis, qui de Religione senserunt aliter? Atque ideo ne Judæi quidem Christum agnoscunt ceu Messiam. Tandem fidei Christianæ antiquitati obstant tam verba Apostoli ad Galatas: *at ubi venit fides, jam non sumus sub prædagogo*, quam illa ad Romanos: *non enim sub lege estis, sed sub gratia*. Cum enim fides in Christum non sit sine gratia, et fides Christi primum venerit, ubi venit Christus; qua ratione Christiana videatur antiquissima Religio?

RESP. Jam iterum mentitur iniquitas sibi. Nequaquam homines erant PROPHETÆ et APOSTOLI, sicut Theistæ: illi enim corde erant humili, spiritu illuminato, et conscientia munda; cum sint Theistæ tenebris involuti, judicantes ex præventione, amantes vitia. Judæi non quidem omnes, at sancti tamen suscepérunt Christum, quem Prophetæ et Apostoli Messiam prædicaverant; et quod carnales Judæi eum rejiciant, id ipsum auget gloriam Christi. Quæ enim ratio in Talmude et apud Rabbinos, Christum ceu Messiam repudiandi? fors quia non omnes nationes armis edomuit? nulla suis spolia distribuit? nullas elargitus divitias, ipse autem turpissima morte occubuit? Verum ex his ipsis Christus ceu Messias a sanctis agnoscitur, adoratur ac redamatur; repudiandus a Christianis Messias, qualem sibi effingunt et extollant Judæi. Eamdem autem quoad substantiam fuisse fidem in Christum ante adventum Christi, præclare edocet AUGUSTINUS; quamvis modus discrepet, sive ex parte objecti: quia veteres credebant in Christum nasciturum et moritum, nos autem credimus in Christum natum et mortuum; sive ex parte actus: quia veteres, quamdiu sub nube Legis antiquæ erant, ad fidem in Christum explicitam non tenebantur, cum sufficeret implicita. Tandem veteres justi magis sub gratia, quam sub Lege fuerunt: si enim sub Lege esse dicitur, vel qui gratiam ignorans servitute Legis premitur, vel in quo peccatum dominatur, uti docet APOSTOLUS; illi nec servierunt peccato, nec

justitiam, quamvis Legi Mosaicæ adscripti, a Lege, sed a fide in Christum exspectabant.

Hinc Aug. Tract. 45. in Joan. « Eadem fides, ait, utrosque conjungit, et eos, qui venturum esse, et eos, qui eum venisse crediderunt. » Idem L. III. cont. 2. epist. Pelag. c. 4. scribit, « Abraham, Mosen, David omnesque veteres Justos filios fuisse promissionis et gratiæ, non ex Lege, sed ex promissione; hæreses Dei, cohæredes autem Christi ».

§ III. COROLLARIA.

Discant hic Increduli, quem audiant magistrum et ducem sequantur, JESUM CHRISTUM, cuius ad doctrinam exclamandum: nunquam sic locutus est homo; hic solus verba vitae æternæ habet; cuius ex prodigiis emicat virtus Altissimi, ipsem virtus Dei; qui quantum ad mysteria et vaticinia, intuitetur profunda Dei, genitus in splendoribus Sanctorum, unigenitus Dei Filius, quem nihil in domo Patris sui lateat; qui offert veritatem suam, quæ nos ducat; brachium, quo sustentet; gratiam, quæ corroboret; crucem, quæ defendat; sanguinem, qui emundet; mortem, quæ vivificet. Et quis vel momento temporis dubitet, hujus tanti magistri ac ducis vocem audire et revereri? quid enim majus veritate, cuius est magister? virtute, cuius est exemplum? Religione, cuius est auctor? Ecclesia, cuius est caput? augusto Sacrificio, cuius est victima et sacerdos? gratia et gloria, cuius est arbiter? cœlo, quod est Regnum ejus? Deo, cuius est legatus et unicus Filius? Me sane cogunt ista exclamare cum Centurione: *Ver hic homo filius Dei erat*, et cum Principe Apostolorum confiteri: *Tu es Christus filius Dei vivi*, auctor fidei et salutis meæ, unicum spei mee fundamentum, amoris mei objectum dignissimum et præmium infinitum!

SECTIO II.

RELIGIO CHRISTIANA CONSIGNATA IN LIBRIS N. T. VERE DIVINIS.

§ I. PRÆCOGNITA.

NOVUM TESTAMENTUM appellantur Libri divinitus inspirati, qui post Christi adventum exarati de rebus divinis divina auctoritate pertractant, et ab Ecclesia sacrum in Canonem, quem iterum recensuit Concilium Tridentinum, relati sunt. Fundatur Novi Testamenti authentia in Testamento Veteri vere authenticæ, cuius in hunc diem Judæi Christianis testes sunt, custodes, librarii et capsarii. Mira Dei providentia! Quamdiu exstabant Prophetæ, Legem suam tuendi vix curam habebant Judæi; postquam vero nulli amplius Prophetæ exstiterunt, successit ingens Judæorum zelus pro Lege sarta tecisque in Libris sacris conservanda. Nimirum ut ex Libris sacris Judæorum

firmetur veritas Christianæ Legis; et ex Libris sacris Christianorum convinatur ablatio Legis Mosaicæ; ex utrisque vero et Judæorum perfidia, et impletas Incredulorum confundantur.

§ II. THEMATA.

I. *Divinitas Librorum Novi Testamenti gravissimis argumentis evincitur.*

PROBATIO. Quinque sunt capita authentiae ac theopneustiae :

1um. Fides publica et Traditio continuata non solum Christianorum, sed et Judæorum, Gentilium ac Hæreticorum, ita ut nullus sit alius liber, pro quo stet tanta auctoritas, videlicet omnium hominum vox ab Apostolorum ætate ad hæc usque tempora unanimis et perpetua.

2um. Notæ seu characteres Librorum, qui fuere conscripti a testibus oculatis gestorum, in iis locis, ubi plures superstites testes itidem oculati, sed Christi et Apostolorum hostes infensissimi, falsitatem detegere continuo poterant, refellere ac vindicare; quin tamen vel ullus contradiceret. Adeo nihil reperias in historia Evangelica, quod ad illam ætatem Imperatorum Augusti et Tiberii non pertineat, aut quod cum Geographia vel Chronologia, cum historicis sive Judeis sive Paganis non consentiat in iis, quæ de Religione, Legibus, Politia, Ceremoniis, Jurisprudentia, opinionibus sectisque Judæorum memorie prodita sunt.

3um. Characteres Scriptorum, qui erant Apostoli et duo Christi discipuli, qui cum doctrinam suam divinam esse dicunt, et se divinitus inspiratos, summa fide digni sunt; sive styli et narrationis simplicitatem, sive in confitendis erroribus et peccatis suis ingenuitatem, sive vitæ et mortis genus sanctissimum species; ac propterea omnibus Ecclesiæ Christianæ seculis maxima illorum fuit auctoritas, quorum Libris primi Christiani, si ex Judæis erant, parem cum Libris V. T. honorem deferrent, si ex Paganis, pro illis omnes Poetas ac Philosophos (quippe Ethnicorum Prophetas) fastidirent ac desererent: fideles autem vel hoc uno argumento contra hæreticos usi sunt pro sacris Libris, quod sint Apostolorum; ipsique hæretici quosdam Libros tanquam non theopneustos repudiariunt, quod non sint scripti ab Apostolis.

4um. Materies et argumentum Librorum, videlicet altissima mysteria et dogmata fidei summo Numine dignissima; præstantia doctrinæ moralis de amore Dei et Proximi, de humilitate et mansuetudine, de patientia, temperantia, castitate; historiæ de Christi et Apostolorum vita, doctrina, miraculis, laboribus, perpersionibus et morte; in quibus œconomiam humana facultate majorem, obtusissimæ mentis homo sit, qui non percipiat.

5um. Absurda et plurima et maxima, quæ si Libri N. T. non essent divini, admitti oportet; nimirum quod per septemdecim secula opus fictitiū orbem prope universum misere deluserit; quod sanctissimi æque ac doctissimi viri fraude pessima inde ab ævo Apostolico fuerint decepti; quod innumeri Martyres frustra sanguinem profuderint, tot Ecclesiæ Concilia de rebus nauci fuerint celebrata, atque integerrimi mortalium impenderint cultum Religioni ex fallaciis et mendaciis compositæ; quod omnium Prophatarum vaticinia uni Christo perperam quidem, sed apte tamen conveniant, ut nulli alteri deinceps aptius; quod Apostoli eos Libros non scripsissent

contra fidem totius antiquitatis; quod si vero ab Apostolis fuerint conscripti, homines ii fuissent ab omni memoria callidissimi, improbissimi, stupidissimi, qui nullo suo commodo vitam miserrimam ac mortem crudelissimam elegissent.

II. *Ex libris Novi Testamenti invicte stabilitur Divinitas Christi et Christianæ Religionis.*

PROBATIO. Verus est Deus, de quo ceu Emmanuele veterum Prophetarum vaticinia edixerant; haec vero in Christo omnia fuisse adimplenta, testantur Libri N. T. Prodigiosum ex virginē partum Isaias, natales promissi Ducis in Bethlehem Michæas, adorationem et munera Magorum ad cunas Dei-Homini Psalmista, stellam ex Jacob Messiaæ testem Balaam, adventum Schilo tempore sceptri ablati Jacob, Messiaæ adventum in templum secundum Aggæus, ejus per suammet gentem reprobationem ac necem David et Isaias, ejus resurrectionem, vocationem gentilium, et Judæorum dispersionem David, Isaias, Jonas et Oseas fatidico spiritu prænuntiarunt de Christo, ac uni Christo (qui virtute divina resurrexit post mortem, qua Messias debuit, et qua Dei filius occumbere potuit) ea omnia exactissime convenisse, demonstrant Evangelistæ, et scriptæ Apostolorum.

Religio autem Christi in sacris libris N. T. consignata, quod sit vere divina, stipes sit, qui aut iniciatur, aut non intelligit. Quippe altitudo mysteriorum, dogmatum sublimitas, doctrinæ puritas, virtutum præstantia, sanctitas Sacramentorum, majestas Sacrificii, Ministrorum Ecclesiæ dignitas, cultus divini magnificentia, sigilla miraculorum ac prophetiarum totidem sunt characteres certissimi ac evidentissimi veræ Divinitatis.

Obj. I. Libri N. T. possunt esse suppositi, et ab impostoribus adornati: obstant illorum authenticitati (quæ præcipue innititur Christianorum testimoniis) horum credulitas, præjudicia, et in piis fraudes propensi: obstant Evangelia Mathiæ, Bartholomæi et Barnabæ certo spuria; de quibus adeo testatur S. HIERONYMUS, et quæ pari veneratione recepta fuere in Ecclesia.

RESP. Auctoritas hic summa est primorum Christianorum, qui reipsa increduli, utpote a teneris in Religione vel Judaica vel Ethnicæ instituti, omni exceptione maiores sunt testes facti (utrum scilicet illas Scripturas suis temporibus Christiani pro divinis et scriptis vere Apostolicis habuerint) in quo decipi non potuerunt. Primi quoque Doctores Ecclesiæ summa diligentia distinxerunt a falsis et adulterinis scripta vera et genuina, qualia apud S. Irenæum, Tertullianum, Origenem et Eusebium non agnoscebantur, nisi quæ continerent doctrinam consentientem cum prædicatione Apostolica, seu disciplina ex eorum auctoritate ubivis recepta; haberentque confirmationem ex unanimi consensu ac testimonio omnium Ecclesiarum; et in stylo atque contextu orationis morem Apostolicum referrent. Insuper nostra Evangelia ab ipsis hæreticis admittebantur, illud S. MATTHÆI a Nazaræis, Ebionitis et aliis, Evangelium S. LUCÆ a Marcionitis et Manichæis... Equidem fuere protervi homines, qui miscere res nascentis Ecclesiæ ausi (procul dubio in suorum dogmatum confirmationem) relationes ab Apostolis diversas in vulgus sparserunt; at monstrant Theistæ, quod horum temeritas deroget

auctoritati primorum Christianorum. Donec hoc confecerint, contendimus, repudiata a Catholicis Evangelia, Catholicorum ostendere vigilantiam, et veracium librorum confirmare auctoritatem; præsertim cum ipsimet libri apocryphi referant contra Theistas Christi et resurrectionem et ascensionem et alia miracula.

Tandem duplex falsitas committitur a Theistis; 1^a quod plurima ejusmodi apocrypha objicunt, cum paucissima fuerint: quamvis enim titulos quinquaginta collegerit Fabricius; tamen fatetur, ex his plura unum duntaxat scriptum indicare, siquidem Evangelium S. MATTHÆI cum quibusdam mutationibus dictum sit Evangelium Cerinthi et Carpocratis, et duodecim Apostolorum, et secundum Hebræos, et secundum Nazaræos, et secundum Syros, et secundum Ebionitas, et secundum Barnabam, et secundum Bartholomæum; Evangelium S. MARCI dictum est Evangelium Petri; Evangelium S. LUCÆ dictum est Evangelium Pauli, adjectis vero nonnullis mutationibus dictum est Marcionis et Apellis Evangelium. 2^a Quod spuria illa Evangelia vanissime edicant, olim recepta fuisse ab Ecclesia. Primi namque post Apostolos Ecclesiastici Scriptores, Clemens Romanus, Ignatius et Polycarpus nullibi illorum meminerunt: S. Justinus sexcenta exscribit testimonia ex veris, nullum uspiam ex spuriis Evangelii. S. Irenæus horum quidem meminit; simul autem scripto reliquit, illa ubique et ab omnibus Ecclesiis repudiata, et nonnisi illa quatuor, quæ habemus, Christianorum omnium suffragiis comprobata fuisse. Clemens Alex. et Origenes laudant hinc inde illa apocrypha; at simul testantur, quatuor tantum Evangelia auctoritate divina valuisse in Ecclesia. Demum Patres antiquissimi, ut Irenæus et Tertullianus, argumento Præscriptionis adversus haereticos usi, ad confirmandam quatuor Evangeliorum auctoritatem, eo adduxerunt haereticos, ut dicarent, «Apostolos ante prædicavisse, quam perfectam cognitionem haberent, gloriantes, se esse emendatores Apostolorum.»

Turpius delirat, ac pejus criminatur TOLANDI Amyntor, quod per Evangelium BARNABÆ tanquam unice genuinum contendat restaurandum esse Christianismum. Contra quem vide MOSHEMI Vindicias antiquæ Christianorum disciplinæ; item BEAUSOIRII *Hist. Critiq. de Manichée*.

Eant ergo Increduli cum suo ridiculo, fortasse! fortasse ab aliis scripta sunt Evangelia; fortasse post tempora Apostolorum editi sunt libri N. T. Nonne etiam fortasse nulla unquam fuit Respublica Romana? fortasse nulla civitas Hierosolymitana?

Obj. II. Tametsi fides publica testetur, varia ab Apostolis fuisse litteris consignata; non æque tamen constat, eadem ad nos pervenisse integra et incorrupta. Nam plures textus laudantur a SS. Patribus, quos in Codicibus nostris non reperias: Patres non raro queruntur, exemplaria tam græca quam latina fuisse ab haereticis depravata: innumeræ sunt variantes lectiones, quarum circiter triginta millia, triginta annorum labore, collegit MILLIUS: ac demum VICTOR TUNONENSIS suo in Chronico refert, sancta Evangelia tanquam ab idiotis Evangelistis composita, jubente Anastasio Imperatore, reprehensa fuisse ac castigata.

Resp. Quam belle consentiunt Theistæ cum Mahometanis, qui dudum hanc Novi Testamenti interpolationem ac corruptionem objecere Christianis:

verum ubi, quando, et a quibus haereticis attentata? Qui fieri potuit, ut quæ jam ab Apostolicis temporibus eruperunt Sectæ diversissimæ ac invicem infensissimæ, in hanc mutationem conspiraverint? Quid? cum ubique propagatum Evangelium, et confirmata esset in animis fidelium sincera et genuina Apostolorum doctrina: dum infinita exemplaria omnium Christianorum manibus insererentur: cum in varios populorum sermones translata essent sacra volumina: credamus omnes orbis nationes maxime dissitas unanimi assensu convenisse ad corruptionem librorum, pro quibus sæpe vitam projecere? Tantam credulitatem minutis nostris Philosophis relinquisimus. Est autem revera nullus a Patribus laudatus textus, qui non extet in sacris paginis, si non iisdem verbis, certe quoad sensum, prout a multis Criticis ostensum. Cum enim Patres laudarent eos textus memoriter, mutantur sæpe verba verborumque constructionem. Nullum itidem caput est in nostris exemplaribus, cuius auctoritatem non evidenter vindicaverint viri eruditii (ac præprimis illa verba, *probi nummularii estote*, historiam mulieris adulteræ, duodecim ultimos versus S. Marci, et versum septimum capitii quinti Epistolæ primæ S. Joannis) in pluribus et optimis exemplaribus reperiri, laudari a SS. Patribus, et in antiquissimis versionibus contineri, demonstraverint.

Afferunt SS. PATRES, haereticos depravasse Evangelia, scilicet sua, non ea quibus utitur Ecclesia Catholica. Aiant etiam, emendata esse græca exemplaria per latina et vicissim; sed in levibus tantum, quæ ad substantiam fidei aut historiæ Evangelicæ nequaquam pertinent, in quibus per omnia exemplaria seu græca seu latina consensio semper summa fuit. De varietate lectionum, quod nihil ea officiat (cum sensum vix afficiat; in vocibus sit, et non in sententiis; ac plerumque in versionibus evanescat) sed potius confirmet auctoritatem, alibi dictum. Denique argumentum ex Chronico VICTORIS cavillus est Theistarum: si enim haec nostra Evangelia fuissent vere corrupta ac vere emendata; quos tumultus non excitasset ista immutatio? Quis historicus rei tam singularis non meminisset? Cur in Commentariis SS. Patrum per quinque priora Ecclesie secula omnes Novi Testamenti lineæ allegantur, et optime concordant cum nostris Codicibus? Nonne tempore ANASTASI exstabant innumera Novi Testimenti versiones? has vero omnes credere immutatas ab inviso et imbelli Imperatore, insipientis est.

THOMAS HEARNE, Anglus, indefesso labore edidit historias LIVIUM cum innumeris lectionibus variantibus; quæ autem stupiditas foret, inde concludere: ergo interiit LIVIUS: ergo nescitur jam, quæ sint genuina ejus scripta? VICTORI Chronicō magnam hic lucem afferit Cap. IV. Breviarii, quod est LIBERATI Diaconi æqualis Victorii; unde colligitur, Imperatorem non voluisse authentica SS. Scripturarum immutare exemplaria, sed mutationem jam factam a Macedonio in uno versiculo PAULI: *qui apparuit in carne, justificatus est in spiritu*, solum decrevisse, ut tollatur.

Obj. III. Evangelistæ complura referunt, quorum aut falsitas aut difficultas non stat cum divinitate Evangeliorum; uti sunt apud MATTIÆUM occisio Zachariæ ante adventum Christi, quæ tamen Josepho teste primum contigit tempore obsidionis Jerosolymitanæ: apud euindem et LUCAM maxima circa genealogiam Christi discrepantia est: apud MARCUM maledictio Christi in

ficum fructibus carentem, cum non erat tempus ficorum : apud MATTHÆUM immissio dæmonum in gregem porcorum apud Gerasenos, qui non alebant porcos : apud JOANNEM aquæ in vinum mutatio, dum convivæ jam prope inebriati essent.

Ita VOLTAIRE in pestilenti Libro, *Dictionnaire Philosophique*, præsertim artic. *Christianisme*. Item Auctor detestandi operis, *Catéchisme de l'honnête homme*, Parisiis 1764.

RESP. Quid demum a callidis Incredulorum artibus tutum, utut divinum? VOLTAIRE hæc sua venditat argumenta, sed quæ sunt impii BAYLI. Vendit ergo tanquam sua Incredulorum uterque oraculum! At neuter vidit, quæ viderunt post Hieronymum plerique omnes Interpretes, sermonem Christi spectare ad occasionem ZACHARIE ante Christi adventum, et de quo jamdum in Libro II. Paralipomenon, capite XXIV. Quæ cæcitas in viris, qui videri ambiunt oculatissimi? Neuter ex etymo nominis perspexit, hunc Zachariam æquo jure ad idioma hebraicum vocari filium et Barachiæ et Joiadæ; quæ inscritia hominum doctissimorum, quales apud suos traludent? De CHRISTI GENEALOGIA tricantur, idque post duodeviginti secula, quo toto tempore Judæorum faciturnitas et Christianorum omnium inconcussa fides quoad rei caput et summam consenserant, videlicet utrumque Evangelistam concordare; vel quod Jesum Christum negando esse filium naturalem Josephi, clare innuant, a Davide, cui toties a Deo promissus fuerat, eum descendere per Mariam Matrem suam ex Tribu Juda et familia David progenitam, nuptamque Josepho ex eadem Tribu et Familia; vel quod stirpem utramque in Salathiel et Zorobabel conjungant, ut Deiparæ patrem ex Salomonis stemmate deducant. Que in his absurditas?

Ad siculnea demum argumenta dilabuntur, et vinum in nuptiis, et diabolos in porcis exagitant: at studiose ignorant Increduli, quod in miraculis Christi non raro sensus historicus cum mystico, et typicus cum propheticō conjugatur. Erat arbor foliis dives, et præcoquas saltem fucus ferre poterat juxta indolem telluris, uti rerum naturalium scriptores consignant: Christus tametsi certus, quod nulle pendeant fucus, accessit tamen documenti causa contra Judæorum hypocrisin eruendi, in hos ceu folia duntaxat sive externam pietatis speciem exhibentes, intus autem vera pietate vacuos et fructuum bonorum operum steriles, illam feralem sententiam vibraturns. Regio Gerasenorum inde a Pompeio subdita fuit Gedarenis gentilibus, quibuscum sub Herode plures Judei vixerunt commixti; unde grex porcorum vel ad Gentiles, vel ad Judeos gentilium more viventes pertinuit, vel certe Judeis non fuit omnino prohibitum, negotiationis causa alere gregem porcorum. Demum quam imperite VOLTAIRE ebrietatem confundit cum liberali usu vini, quem vox græca hic et alibi (Gen. XLIII. 34.) significat; tam maligne infert ex generali illius adagii, *omnis homo primum bonum vinum ponit*, enuntiatione, convivas jam tum fuisse ebrios; cum tamen reprehendatur sponsus, quod melioris notæ vinum needum apposuerit; et tam impie Christo imputat suppeditatam ebrietatis occasionem, qui solum intenderat manifestare suam potentiam, qua firmaret discipulorum fidem. Quot crimina in uno sensu impiorum?

Obj. IV. Libri Novi Testamenti multa continent CHRISTO ceu Deo-Homine

indigna; uti sunt tristitia, angor, injuria, tormenta, et mors probrosissima in cruce.

RESP. Si rite perpendantur omnia, CHRISTI gloria non eluxit splendidius, quam in ejus passione; et hanc obfuscare ausint increduli? Jesus moritur, sed obesus, quia ipse voluit; et morte quam, uti prædictum, ita vehementer desideravit ipse. Agonizat Jesus in Oliveto, quo in agone dum hominem nostri similem agnoscimus, reseratur cœlum, et submissus ab altissimo angelus eum confortat contra naturæ reluctantiam. Proditur a discipulo Magister non sine gloria, cum inde se prodat inimicorum politica timiditas, quam incusserant patrata in populo tot tantaque Christi miracula. Captivus ducitur et vinculis adstringitur Jesus innocens, et confessim proditor sui ipsius condemnatione ac desperatione contestatur innocentiam Christi. Nocte integra ludibrio est cohorti militum, sed nocte eadem conjux Pilati multa patitur propter Jesum. Pilatus eum condemnat, sed lotis manibus velut innocens a sanguine justi hujus. Suffigitur cruci, sed inter summa summarum virtutum prodigia. In cruce emittit spiritum, sed inter stupenda miracula, quorum una et clara vox cum illa Centurionis pro vera Christi divinitate eloquebatur; atque inter ea ceu splendidissimum eminuit mortem insecura Resurrectio, de qua AUGUSTINUS: « plus est, mortem vincere resurgent, quam vitare vivendo ».

Obj. V. In Libris Novi Testamenti plurima referuntur de Apostolis, quæ omne genus improbitatis sapiunt: PETRUS neoconversos suis bonis omnibus exscoliavit, quæ injustitia? Ananiam et Sapphiram morte repentina opprescit, quæ sævitia? PAULUS summum Sacerdotem ceu parietem dealbatum traduxit, quæ dicacitas? penulam Troade relictam et a Timotheo afferendam curavit studiosissime, quæ tenacitas? tandem eo collimabant studia Apostolorum, ut ex aliorum bonis ditescerent, et velut orbis domini palatia ibi erigerent, ubi quondam tuguria fuerunt. Ita *Catéchisme* jam citatus.

RESP. Vix dignum responso spermologum os viri impudentissimi: obtundatur tamen, sed paucis. Convertitne S. PETRUS in suos usus illam pecuniam? nonne sua sponte conversi eam offerebant? Num is, qui as apud se depositum custodit, bonorum alienorum appetitor est, raptor et prædo? De Anania et Sapphira quam non delirat insipiens Catechista? jam enim illorum mortem vocat miraculum, ac proin solius Dei opus; jam Petro ceu facinus illam impingit; jam negat, id potuisse fieri a Deo, qui non sit homicida; jam vero imputat Deo, ita ut, quoties hujus memoria facti recurrit, horrore percellatur Catechista. Scire cupit, quid sibi hec pœna mortis velit? et non solum Augustinus, Chrysostomus, Basilius et Hieronymus, sed perfidus adeo Beza docebunt, Ananiam fuisse reum simulationis, mendacii et sacrilegii. Quæ blasphemia Catechistæ, Deum insimulare homicidi, dum plectit nocentes? Te, te Catechistam serius ocios vindicabit acerrime, quin ejus infinitæ bonitati decedat, cum qua stat justitia æque infinita.

PAULUS læsæ majestatis sacrae reus agitur: sed Paulus ignorans, quis esset, dictum excusat ut primum monitus, quod sit summus Sacerdos. Illud de penula moderatam nos docet, imo laudabilem providentiam circa corporis necessitates; et « quæcumque in Scripturis levia et parva videntur, non minus esse a Deo, quam creature vilissimæ sint a conditore cœli et terræ, »

ait S. Hieronymus. Quamvis enim non omnia in SS. Scripturis æque utilia sint; nihil tamen inutile in iis est, cum et illa, quæ videntur inutilia, conducant vel ad commendandas perfectiones divinas, vel ad integratatem, ornatum et gratiam, vel ad ingenuitatem ac simplicitatem narrationis, quæ magna sunt adjumenta et ornamenta veritatis. Demum edicito, Catechista, quandonam et ubi palatia exstrebant Apostoli, qui ad instar Ducis sui vix habeant, quo caput reclinarent? quandonam divitiis affluebant in omni vita sua pauperrimi ad exemplum et præscriptum Magistri? quandonam ceu Magnates terræ dominatum in homines aut affectarunt aut exercuerint, omnibus omnia facti et servi servorum?

Obj. VI. Tandem Canon SS. Librorum, non dissidentibus Christianis, primum fuit confectus post sexaginta annos a Christi morte: quidam existimant; editum fuisse Adriano imperante circa annum centesimum decimum septimum æræ Christianæ: JOANNES CLERICUS illum Novi Testamenti Canonem circa Seculum XIII. a peritis quibusdam deceptoribus procusum atque obrisse obtrusum contendit. Ubinam antiquitas, authentia, divinitas?

LE CLERC, *Biblioth. Ancienne et Moderne*, Tom. XXII. P. II. A. 4.

RESP. Ridicula plane objectio, quæ Libros N. T. incerte auctoritatis arguit ex eo, quod eorum collectio facta non fuerit, antequam scripti essent omnes Libri. Editi autem sunt diversis temporibus, prout sese offerebat occasio ab anno XL. usque ad annum XCVII. æræ Christianæ; at statim a sua editione cum eadem observantia servati, qua ante Canonis confectionem. Nonne ridiculum contendere, quod Libri posteriores Horatii vel Martialis non sint genuini, eo quod collectio omnium operum utriusque Poete non fuerit confecta, nisi multis annis post editionem priorum operum? Imo teste Eusebio jam tum S. Joannes divinorum Librorum Canonem fecit, et perlatis jam in omnium ipsiusque Joannis notitiam tribus Evangelii, ea et veritatem scriptorum suo testimonio confirmasse dicitur. Illud CLERICI deliramentum hisce exploditur: Canonem Ecclesiæ Catholice a Concilio Tridentino promulgatum PP. Tridentini acceperunt a Concilio Florentino; hoc a Concilio Romano sub Gelasio Papa; hic ab Augustino; iste ab Innocentio I. in epistola ad Exuperium ineunte Seculo V., item a Concilio Carthaginensi III. de anno CCCXCVII. a Synodo generali VI. approbato; ac tandem per traditionem continuam a temporibus Apostolorum hunc Canonem accepit Ecclesia, Apostoli a Christo vel a Spiritu sancto eundem edocti. Hac vero Traditione Apostolica destitutus CLERICUS omni destituitur auctoritate suorum Bibliorum contra incredulos evincenda.

§ III. COROLLARIA.

Nituntur itaque adducta pro authentia et theopneustia utriusque V. ac N. Testamenti momenta et testimonia quasi congenitis veritatibus ejusmodi: non omnes insanient homines; in fraudem uno omnes ore consentire non possunt; non sunt omnes mendaces in uno seculo, et sinceri in altero; nec universum genus humanum conspirat ad decipiendum aliquem; nec aliquis toti generi humano illudere potest. Sphalmata item antilogica, geographica, genealogica, elliptica et cujuscumque nominis (quæ SS. Scripturis exprobant

ceti vitia Increduli) dudum apud Patres primorum seculorum complanata deprehendes; et abunde suppeditant hodie eruditissimi interpretes, cumpromis vero nostrum hic Magisterium SS. Scripturarum. Malim ego, et boni omnes mecum, sequi in SS. Scripturarum veneratione Doctores maximos HIERONYMUM et AUGUSTINUM, quam vesanos Theistas: « multa dicuntur in Scripturis, quæ videntur incredibilia, et tamen vera sunt; neque enim valet natura contra naturæ dominum.... omnia, quæ illis continentur, vel de Jesu Christo dicta sunt, vel propter illum; quæque figuris involuta sunt, si quædam velut sub uno aspectu quasi contexta ponantur, ita conjungunt in contestatione Christi voces suas, ut cujusvis obtusi surditas erubescat... sanctæ Scripturæ non temerarios et superbos accusatores, sed pios et diligentes lectors desiderant. »

Epist. ad Vitalem... Libro XII. contra Faustum... Libro contra Admant.

SECTIO III.

RELIGIO CHRISTIANA SPLENDIDISSIMIS UBIQUE MIRACULIS CONFIRMATA.

§ I. PRÆCOGNITA.

I. Si veritatis præcones doctrinam, quam vel in Libris divinis revelatam, vel sibi a Deo inspirante communicatam annuntiant, prodigiis consignent; certum est, quod et ipsi sint legati divini, et ipsorum doctrina vere divina. Nam solus Deus operari potest vera MIRACULA, et doctrinam, quam vult credi divinam, munire debet sigillo, quod sit pariter a solo Deo; cuiusmodi autem non est, nisi sigillum supernaturale ac miraculosum, quo sive doctrina, sive missio illius, qui doctrinam promulgas, firmatur ceu vere divina. Impossibile, Deum verum et infinite veracem aut sua auctoritate fulcire falsitatem; aut assequi non posse, quod intendit per Miracula, ut vera doctrina a falsa discernatur; aut a Deo abripi homines in errorem ineluctabilem. Id quod maxime indubitatum pro casu, quo publica interpellatione invocatur Deus, ut ostendat sui Legati missionem divinam, et doctrinæ a se revelatae veritatem.

Hujusmodi casus exstant Exodi VII. 12. 20. 22... VIII. 6. 7. 17. 18. Et in Actibus Apost. C. XIX. 41. 47.

Est ergo hoc argumenti genus altiori indagine dignissimum, præsertim cum PRADESUS obstupescente orbe Catholicæ non ita pridem defenderit, omnes morborum curationes a Christo peractas, si spectentur seorsim a prophetiis, æquivoca esse Miracula: aut nisi eæ curationes confirmantur per anastases mortuorum, similes esse iis, quas fecit Esculapius. VOLTAIRE autem, TOLANDUS et POMPONIUS cum Spinozistis, Naturalistis et quibusvis aliis hujus generis Philosophastris quævis facile Miracula ceu inania et ridicula explodunt.